

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет історії, політології та національної безпеки
Кафедра всесвітньої історії

СИЛАБУС

вибіркового освітнього компонента

Історія держави і права зарубіжних країн

підготовки бакалавра

галузі знань 01 освіта/педагогіка
спеціальності 014 середня освіта (історія)
освітньо-професійної програми середня освіта, історія, правознавство

Силабус вибіркової навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» підготовки бакалавра галузі знань 01 освіта/педагогіка, спеціальності 014 середня освіта (історія), освітньої програми середня освіта, історія, правознавство.

Розробник: Крамар Юрій Вікторович, доктор історичних наук, професор

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

 (підпис) (Т.Хворовська Т.М.) (прізвище, ініціали.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри

протокол № 2 від 14.09 2022^р.

Завідувач кафедри: (підпис) (Свирідовський С.В.) (прізвище, ініціали.)

1. ОПИС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна /Заочна форма навчання	Галузь знань 01 Освіта/Педагогіка Спеціальності 014 Середня освіта освітньо-професійна програма Середня освіта, історія, правознавство Освітній рівень: бакалавр	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 150/5		Рік навчання 4
		Семестр 8
ІНДЗ: немає		Лекції 30 год.
		Практичні (семінарські) 16 год.
		Самостійна робота 94 год.
		Консультації 10 год.
	Форма контролю: залік	
Мова навчання: українська		

II. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА

ППП: Крамар Юрій Вікторович

Науковий ступінь: доктор історичних наук

Посада: професор кафедри всесвітньої історії та філософії

Контактна інформація: kramar.yuriy@vnu.edu.ua

Посилання на розклад: <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

III. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Анотація курсу. Силабус навчальної дисципліни «Історія держави і права зарубіжних країн» складений для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» галузі знань 01 Освіта/Педагогіка спеціальності 014 Середня освіта за освітньо-професійною програмою Середня освіта, історія, правознавство. Теоретичний та практичний курс доповнений завданнями для самостійної роботи, списком монографічної літератури, питаннями для самоконтролю. Рівень опанування програмою даного курсу студентами визначається на основі рейтингової системи оцінювання.

1.Перереквізити. Пропонована навчальна дисципліна розрахована на студентів, які прослухали курси курси загальної історії періоду античності, середньовіччя, нового часу, а також вступні курси з філософії, правознавства, а отже підготовлені до засвоєння нових теоретичних і практичних знань, які мають переважно міждисциплінарний характер. Набуті в процесі вивчення знання будуть корисними та матимуть практичне застосування для студентів різних напрямків, зокрема спеціальностей «Історія та археологія», «Середня

освіта, історія, правознавство», «Політологія та державне управління», «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії» тощо.

2. Постреквізити. Сучасна історія країн Центральної, Східної та Південної Європи, Сучасна історія країн Західної Європи та Північної Америки.

3. Мета навчальної дисципліни – формування широкого юридичного світогляду, правової свідомості, вироблення правильних оцінок розвитку державно-правових явищ, виховання політичної та правової культури.

Завдання курсу:

- дати можливість студентам отримати цілісне уявлення про державні та правові інститути країн Заходу і Сходу в процесі їх історичної еволюції;
- з'ясувати причини і процес виникнення, розвитку та функціонування різних історичних типів і форм держави і права, державних органів і найважливіших інститутів права, які існували протягом усієї історії людства та спричинили найбільший вплив на історію державності;
- показати закономірності зміни одних історичних типів держави і права іншими виходячи з конкретних умов життя суспільства окремих країн;
- простежити державно-правові процеси у зарубіжних країнах, причини їх походження, природа і значення на певних історичних етапах;
- закріпити вміння та навички самостійної роботи студентів з джерелами та історіографією з окресленої проблематики, застосовувати сучасні підходи до їх трактування; вести конструктивну дискусію; інтерпретувати результати власних наукових досліджень та формулювати обґрунтовані висновки.

4. Результати навчання (компетентності)

Інтегральна компетентність:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 2: Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

ЗК 3: здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу;

ЗК 6: здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел;

ЗК 7: здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми;

ЗК 8: здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК 9: здатність бути критичним і самокритичним.

Спеціальні (фахові) компетенції (ФК):

ФК 1: Усвідомлення взаємозв'язку між фактами, подіями, явищами і процесами в минулому та сучасності;

ФК 2: усвідомлення відмінностей в історіографічних поглядах різних періодів та в різних контекстах;

- ФК 3: усвідомлення соціальних функцій історика, розуміння можливості використання історії для досягнення політичних цілей, в тому числі наслідків зловживання історією;
- ФК 4: здатність використовувати у професійній діяльності наукові праці та інформаційно-довідкові видання (бібліографічні довідники, путівники до архівних фондів, архівні описи тощо), сучасні інформаційно-пошукові системи;
- ФК 5: здатність відшукувати необхідні для освітньої та наукової діяльності історичні джерела (архівні та опубліковані документи, етнографічні, картографічні матеріали, музейні експонати, археологічні артефакти і т. п.);
- ФК 6: здатність використовувати релевантні методи опрацювання історичних та археологічних джерел, зокрема інструментарій спеціальних історичних дисциплін, а також сучасні інформаційні технології для обробки історичних даних;
- ФК 8: здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища;
- ФК 9: здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень;
- ФК 10: здатність вільно оперувати спеціальною термінологією;

5. Структура навчальної дисципліни

№ п/п	Назва теми	Кількість годин, відведених на аудиторні та поза аудиторні заняття (денна форма)					
		Усього	Лекції	Семінари	Сам. робота	Консультації	Форма контролю/бали
Змістовий модуль I. Держава і право часів античності та середньовіччя							
1.	Предмет, методи, періодизація та джерела історії держави і права зарубіжних країн	8	2		4	2	8 б/ ДС
2.	Рабовласницькі держави і право Стародавнього Сходу	6	2		4		8б/Р.
3.	Характеристика держави і права Стародавнього Вавилону	6		2	4		ПО/ 12
4.	Держава та право Стародавньої Греції	8		2	4	2	ПО/ 12
5.	Держава і право Стародавнього Риму	6	2		4		8 б/ РМГ
6.	Ранньофеодальна держава і право	6	2		4		
7.	Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи: форми державного устрою, правові системи	6	2		4		КР/30
8.	Суспільний устрій та державний лад Франції, Англії та Німеччини періоду станово-представницької монархії	6	2		4		ТР/8
9.	Абсолютизм як форма правління і перехідний період від середньовіччя до Нового часу	8	2		4	2	Р/8
10.	Держава і право Арабського Халіфату	6		2	4		ПО/ 12

11.	Держава та право Візантії	2		2			
Разом за змістовим модулем 1		68	14	8	40	6	
Загальна кількість за результатами ПО							12 б
Активність							8 б/ ДС, ДБ, ТР, РМГ, Р.
КР № 1							30 б
Всього балів за Модуль 1							50 б
Змістовий модуль 2. Держава і право Нового часу							
11.	Держава і право країн епохи громадянського суспільства	8	2		5	1	8 б/ РМГ
12.	Держава і право США (XVIII-XIX ст.)	7	2		5		8 б/ РМГ
13.	Утворення Сполучених Штатів Америки. Конституційний розвиток США в новий час.	7		2	5		ПО/ 12
14.	Держава і право Франції XVIII-XIX ст.	7	2		5		КР/30
15.	Франція в період революційних перетворень кінця XVIII-XIXст.	8		2	5	1	ПО/ 12
16.	Держава і право США в новітній час	7		2	5		ПО/ 12
17.	Держава і право Німеччини у XIX ст.	7	2		5		Р/8
18.	Формування радянської держави та права. Утворення СРСР	7	2		5		ДС/8
19.	Державно-правовий розвиток країн Західної Європи, США та Японії у першій половині XX ст.	8	2		5	1	Р/8
20.	Державно-правовий розвиток держав Західної Європи та Японії після Другої світової війни. Розпад СРСР	10	4		5	1	ДБ/8
21.	Держава і право країн Східної цивілізації План: Див. в семінарах	6		2	4		ПО/ 12
Разом за змістовим модулем 2		82	16	8	54	4	
Загальна кількість за результатами ПО							12 б
Активність							8 б/ ДС
КР № 2							30 б
Всього балів за Модуль 2							50

Форми контролю: ДС – дискусія, ПО – поточне опитування, ДБ – дебати, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв’язування задач/кейсів, РМГ – робота в малих групах, КР – модульна контрольна робота, контрольна робота, Р – реферат (аналітична записка аналітичне есе, аналіз твору тощо).

5. Завдання для самостійного опрацювання

Самостійна робота передбачає опрацювання теоретичних основ лекційного матеріалу по кожній темі та навчальної літератури з переліку рекомендованої викладачем літератури відповідно до структури навчальної дисципліни. Загалом, на самостійну роботу виділено 58 годин.

IV. ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Критерії оцінювання навчальних досягнень студентів на практичних заняттях

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах (за 12-бальною шкалою)	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, фактів без зв'язку між ними; відповідає на запитання, які потребують відповіді «так» чи «ні»
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні «так» чи «ні», може самостійно знайти в підручнику відповідь
	3	Студент намагається аналізувати на основі побутових знань і навичок; виявляє окремі властивості, спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру, за допомогою викладача робить прості розрахунки за готовим алгоритмом
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його відповідно до тексту підручника або пояснень викладача, провести за зразком економічні розрахунки; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях, самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність предмета, може дати визначення економічних понять, категорій, однак із помилками, впевнено працювати з підручником, самостійно оволодіти частиною навчального матеріалу; робить прості розрахунки за алгоритмом, але висновки не логічні, не послідовні
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхово аналізувати події, економічні ситуації, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою, самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час розв'язування розрахункових завдань за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, розуміє основоположні теорії і факти, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними, вміє наводити свої власні приклади на підтвердження певних думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних

		ситуаціях; за допомогою викладача може скласти план реферату, виконати його і правильно оформити, самостійно користуватися додатковими джерелами, правильно використовувати термінологію, скласти прості таблиці, схеми
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях, логічно висвітлює суспільні події в державі і за рубежом, вміє аналізувати, робити висновки до економічних розрахунків; відповідь його повна, логічна, обґрунтована, однак із деякими неточностями; вміє самостійно працювати, може підготувати реферат і захистити його положення
	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує економічні знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації, чітко тлумачить економічні поняття, формулювання законів, нормативних документів, може самостійно опрацювати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички
Високий (творчий професійни)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних умовах, ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності процесів; робить аргументовані висновки, практично оцінює окремі нові факти, явища, процеси, самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання, може сприймати іншу позицію як альтернативну, знає суміжні дисципліни, використовує знання, аналізуючи економічні явища
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з предмета, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях, уміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності (диспути, дискусії, круглі столи), спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію, самостійно вивчити матеріал, визначити програму своєї пізнавальної діяльності, знаходити інформацію в газетах, журналах, публікаціях, Інтернеті, мультимедійних програмах тощо, оцінювати економічні явища в суспільстві, виявляє свою життєву позицію
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності, використовує широкий арсенал засобів доказів своєї думки, розв'язує складні проблемні завдання, схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію, виявляє власне ставлення до неї, виконує науково-дослідну роботу, логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує Інтернет, моделює економічні ситуації в нестандартних умовах

У. ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ

Формою підсумкового контролю є залік.
Максимальна оцінка – 100 балів.

УІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Нормативно-правові акти:

1. Декларация независимости// Соединенные Штаты Америки: Конституция и законодательство. Под ред. О.А.Жидкова. Перевод О.А.Жидкова. М.: Прогресс, Универс, 1993.
2. Загальна Декларація прав людини (ООН, 1948р.)
3. Заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі (НБСС, 1975р.)
4. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (ООН. 1966р.)
5. Міжнародний пакт про економічні, соціальні та культурні права (ООН. 1966 р.)
6. Полное собрание законов Российской Империи (в 45 томах).
7. Полное собрание законов Российской Империи. Россия в подлиннике. АНО «Руниверс»// <http://runivers.ru/lib/book3130/>
8. Саксонское зеркало. – М.: Наука, 1985.
9. Статут ради Європи (Рада Європи, 1949р.).
10. Хартія економічних прав та обов'язків держав (ООН, 1974р.)

Навчальні посібники:

11. Абрамова М. Г. История государства и права зарубежных стран. реальный мир : учебное пособие для студентов МФИ XXI в., обучающихся по специальности "Юриспруденция". - Москва : Финансовая акад., 2005. - 120 с.
12. Алентьева Т. В. США в новое время: общество, государство и право : [учеб. пособие]. - Курск : Изд-во РОСИ, 2004.
13. Бердникова С. А. Гражданский кодекс Франции 1804 г. : Учеб. пособие / Краснояр. гос. ун-т. Каф. истории государства и права. - Красноярск, 2002. - 124 с.
14. Бельцер А. А. "Слуги для всех дел": Корона и мировые судьи в тюдоровской Англии : учебное пособие к спецкурсу. - Самара : Самарский гос. пед. ун-т, 2007. - 135 с.
15. Беккер К.Ф. История Древнего мира: Восток. Греция. – М.: ОЛМА-ПРЕСС, 2001. – 448 с.
16. Бостан Л. М. Історія держави і права зарубіжних країн: навч. посіб. для студ. вищих навч. закл. / Л. М. Бостан, С. К. Бостан. — 2-ге вид., перероб. та допов. — К. : Центр учбової літератури, 2008. — 729 с.
17. Боярська З. І. - Історія держави і права України: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. — К.: КНЕУ, 2001. — 280 с.
18. Будилина Т. В. Эволюция государственно-правового устройства Японии от средних веков до новейшего времени: учебное пособие. - Красноярск : ИПК СФУ, 2008. - 162 с.
19. Гай. Институции/Пер. с лат. Дыдинского; под. ред В. А. Савельева, Л.Л. Кофанова. М., 1997.
20. Германское гражданское уложение 1896 г. СПб., 1898.
21. Глиняный В. П.. История государства и права зарубежных стран: Учеб. пособие / Одесская национальная юридическая академия. — 5. изд. — Х. : Одиссей, 2005. — 832с.
22. Дигесты Юстиниана. М., 1984.

23. Закиров М. Б., Закирова С. Г. История государства и права зарубежных стран. Древний мир: [учеб. пособие для студ. и курсантов днев. и слушателей заоч. форм обучения] / Луганский гос. ун-т внутренних дел им. Э.А.Дидоренко. — Луганск: РИО ЛГУВД им. Э.А.Дидоренко, 2009. — 367с.
24. Законы XII таблиц/ Текст, пер., вступ. статья Л.Л. Кофанова; отв. ред В.И. Уколова. М., 1996.
25. Законы Ману/ Пер. С.Л. Эльмановича, испр. и доп. С.Т. Ильиным. М. 1960.
26. Законодательные акты английской буржуазной революции 1640–1664 гг. – М.; Л. – 1946.
27. Захарченко П.П. Історія держави та права України: Навч. посіб. для дист. навч. — К.: Університет „Україна“, 2005. — 208 с.
28. Зеленов М. В. Государство и право США в XIX веке. Гражданская война и Реконструкция Юга : учебное пособие. - Нижний Новгород : Изд-во Волго-Вятской акад. гос. службы, 2007. - 55 с.
29. Історія західноєвропейського середньовіччя. Хрестоматія / Упорядник М. О. Рудь: Навч. посібник. — К. Либідь, 2005.
30. Каролина. Алма-Ата, 1967.
31. Конституция и законодательные акты буржуазных государств XVII-XIX вв.: Сб. док. – М.: Гол. изд-во юрид. лит-ры, 1957. - С. 71-162.
32. Комлев Ю. Е. Государственное устройство Германии в новое время : учебное пособие для студентов, обучающихся по специальности 030401 "История" и направлению 030400 "История". - Екатеринбург : Изд-во Уральского ун-та, 2007. - 199 с.
33. Лещенко И. И. История государства и права зарубежных стран (Древний мир, Средневековье и новое время): учеб. пособие для студ. / Донецкий национальный ун-т. — 3-е изд., доп. — Донецк : Юго-Восток, 2009. — 479с.
34. Макарчук В. С.- Загальна історія держави і права зарубіжних країн: Навчальний посібник. Вид. 4-те, доп.- К.: Атіка, 2004.- 616 с.
35. Медвідь А.М., Медвідь Ф.М. Ораторське мистецтво правників: Навчальний посібник. – К.: Міленіум, 2005. – 336 с.
36. Осинковский И. Н. Эразм Роттердамский и Томас Мор: из истории ренессансного христианского гуманизма: (учебное пособие по средним векам для студентов МГПУ). — М., 2006.
37. Прудников М. Н. История государства и права зарубежных стран: Учеб. пособие / Московский гос. ун-т коммерции. — М. : Издательство МГУК, 2001. — 111с.
38. Романов А. К. Правовая система Англии: Учебное пособие.— М.: „Дело”. – 2002. – 343 с.
39. Сажина В. В., Тагунов Д. Е. История государства и права зарубежных стран: учеб. пособие для студ. юрид. спец. учреждений, обеспечивающих получение высшего образования. — Минск : Книжный дом, 2005. — 279с.
40. Саксонское зеркало .Памятник, комментарии, исследования. М., 1985.
41. Салическая правда/Пер. с англ. Н.П. Грацианского; под. ред. В.Ф. Семенова. М., 1950.
42. Сборник документов по всеобщей истории государства и права. Л., 1977.
43. Сборник документов по истории нового времени. Буржуазные революции ХУП - ХУІІІ в. в. М., 1990.
44. Смирнов С. А. Договоры и военные соглашения как правовые инструменты в различные периоды царствования Александра Великого (336—323 гг. до н. э.): общий обзор. //ПРАВО: теория и практика. - № 3-4. - 2011.
45. Современные и зарубежные конституции. М., 1992.
46. Сюкияйнен Л.Р. Шариат и мусульманско-правовая культура. – М., 1997.
47. Тищик Б.Й.: Історія держави і права країн Стародавнього світу: Навч. посібник. — Львів: Світ, 2001. — 384 с.

48. Томсинов А. В. Юридические аспекты английской революции 1640-1660 годов : период конституционной борьбы: ноябрь 1640 - август 1642 года : учебное пособие. - Москва : Зерцало-М, 2010. - 264 с.
49. Томсинов В. А. "Славная революция" 1688-1689 годов в Англии и Билль о правах : учебное пособие. - Москва : Зерцало-М, 2010. - 249 с.
50. Трофанчук Г.Л. Історія вчень про державу та право: Навч. посібн. для дистанц. навчання. - К.: Ун-т „Україна”, 2004. - 210 с.
51. Хрестоматія з історії держави і права України: Навч. посіб./А.С.Чайковський, О.Л. Копиленко, та інші. - К.: Юрінком інтер, 2003. - 656с.
52. Хрестоматия памятников феодального государства и права. – М., 1961.
53. Французская республика. Конституция и законодательные акты. М., 1989.
54. Шатилова С. А.. История государства и права зарубежных стран: Учеб. пособие. — М. : ИНФРА-М, 2003. — 272с. — (Серия "Высшее образование"). — Библиогр.: с. 270.
55. Шевченко О. О. Історія держави і права зарубіжних країн: Хрестоматія для студ. юрид. вузів та фак. / І.Д. Борис (відп.ред.). — К. : Вентурі, 1995. — 176с.
56. Хрестоматия памятников феодального государства и права зарубежных стран. М., 1984.

Джерела класичної політико-правової думки

57. Аристотель. Политика // Соч. – М., 1988. Т. 4.
58. Бердяв Н.А. Судьба России. – М., 1990.
59. Бисмарк Отто фон. Мысли и воспоминания. В 3 т. М.: ОГИЗ. СОЦЭКГИЗ, 1940.
60. Гай Юлий Цезарь. Записки о галльской войне.
61. Геродот. Історія: в дев'яти книгах / Геродот; Ред. П.П. Толочко ; АН України. Ін-т археології. - Київ : Наукова думка, 1993.
62. Демосфен. Речи. В 3 т./Отв. ред. Е. С. Голубцова, Л. П. Маринович, Э. Д. Фролов. М. 1994.
63. Диодор Сицилийский. Историческая библиотека.
64. Джефферсон Томас. Первая инаугурационная речь 4 марта 1801 г. - Инаугурационные речи Президентов США. Харьков: Folio, 2009.
65. Еразм Роттердамський Похвала Глупоті, вид. 2-е, Київ: Основи, 1993.
66. Энгельс Ф. Происхождение семьи, частной собственности и государства // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т.21.
67. Энгельс Ф. О разложении феодализма и возникновение национальных государств. //Маркс К., Энгельс Ф., Соч. т.21 -с.406-416.
68. Энгельс Ф. Крестьянская война в Германии // М.: Политиздат, 1952.
69. «Записки императрицы Екатерины Второй». М., 1989.
70. Зденек Млынарж. Мороз ударил из Кремля. — М.: Республика, 1992.
71. Ленин В.И. Государство и революция // Полн. собр. соч. Т. 33.
72. Ленин В.И. Марксизм о государстве // Полн. собр. соч. Т. 33.
73. Ленин В.И. О государстве // Полн. собр. соч. Т.33.
74. Ленин В.И. Развитие капитализма в России. ПСС, т.3 - с. 183-186, 380-383.
75. Ливий Тит. История Рима от основания города, XXXV.
76. Лютер М. Избранные произведения. — СПб., 1997.
77. Лютер М. 95 тезисов. — СПб.: Роза мира, 2002.
78. Майоров А. М. Вторжение, Чехословакия, 1968. Свидетельства командарма. — М.: Права человека, 1998.
79. Макиавелли И. Государь. – М., 1990.
80. Монтескьё Ш.. Избранные произведения. — М., 1955.
81. Ницше Ф. Воля к власти. – М., 1992.
82. Платон. Государство // Соч. – М., 1972. Т.3. ч.1.
83. Платон. Диалоги. – М., 1986.

84. Плеханов Г. К вопросу о роли личности в истории. Плеханов Г. В. Избранные философские произведения в 5 тт. Т. 2. М., 1956.
85. Плутарх. Порівняльні життєписи. К.:Дніпро. 1991.
86. Коран. – М., 1963.
87. Радищев А.Н. Избранные философские и общественно-политические произведения. – М., 1962.
88. Робеспьер М. Революционная законность и правосудие: Статьи и речи. – М., 1959.
89. Руссо Ж.Ж. Об общественном договоре, или Принципы политического права. – М., 1969.
90. Сенека. Нравственные письма к Луцилию.
91. Сорокин П. Человек, цивилизация, общество. – М., 1992.
92. Тацит Корнелий. О происхождении германцев и местоположении Германии/ Корнелий Тацит. Сочинения в двух томах. Т.1. Анналы. Малые произведения. Л., Наука, 1969.
93. Талейран Ш. М. Мемуары. М., 1959.
94. Тихомиров Л.А. Монархическая государственность. – М., 1992.
95. Томас Мор. Эпиграммы. История Ричарда III. Серия «Литературные памятники». — М.: Наука, 1973.
96. Томас Мор. Утопия.
97. Гранквилл Гай Светоний. Жизнь двенадцати цезарей. Перевод М.Л.Гаспарова. - М.: "Наука", 1993.
98. Троцкий Л.Д. К истории русской революции. – М., 1990.
99. Черчилль, Уинстон. «История англоязычных народов» (A History of the English-Speaking Peoples, 1956—1958).
100. Фултонская речь Черчилля. 5 марта, 1946, Вестминстерский колледж, Фултон, Миссури.. <http://www.coldwar.ru/churchill/fulton.php>.
101. Ш. де Голль. Военные мемуары. Т. 3. Спасение. М.: АСТ, 2003.
102. Из глубины: Сб. статей о русской революции. – М., 1990.
103. Цицерон. Диалоги. – М., 1966.

Додаткова література

104. Айзенштат М. П. Великобритания нового времени: политическая история. - М. : Ин-т всеобщ. истории РАН : Сарат. гос. ун-т, 2002. – 99 с.
105. Анисимцев Н.В. Правовая система Японии. Краткий обзор // Юридический мир, 2003.- №6. - С.38-39.
106. Антропов Р. В. Унификация права Германии в конце XVIII-XIX вв.: основные предпосылки и историческая роль. - Чита : ЗИП СибУПК, 2008. - 117 с.
107. Баев В. Г. Генезис и развитие германского конституционализма в начале XIX-первой трети XX вв. : автореферат дис. ... доктора юридических наук : 12.00.01. - Москва, 2008. - 42 с.
108. Батыр К. И., Исаев И. А., Кнопов Г. С., Седаков С. Ю., Селиверстов Т. А.. История государства и права зарубежных стран: Учебник для студ. вузов / Кабир Ибрагимович Батыр (ред.). — 4.изд., перераб. и доп. — М. : Проспект, 2004. — 494с.
109. Бернхем В. Вступ до права та правової системи США= Introduction to the law and legal system of the United States. - К.: Україна, 1999. - 554 с.
110. Бехруз Х. Цивілізаційний підхід як методологічна основа вивчення ісламського права/ Х.Бехруз. Право України, 2011.- №8. - С.167-172.
111. Бокль Т.Г. История цивилизации в Англии: В 2-х Т./ Переводъ съ англ. А.Н. Буйницкаго. - С.-Петербургъ: Типографія Ю.Н. Эрлихъ, 1906. - 628 с.
112. Бонгард-Левин Г.М. Древнеиндийская цивилизация: История. Религия. Философия. Эпос. Литература. Наука. Встреча культур. - 3-изд., перераб. и доп. - М.: Восточная литература, 2000. - 495 с.

113. Буханов В.А. Национал-социалистический режим в Германии // Институты прямой и представительной демократии: генезис политических режимов в XX веке. Екатеринбург: Изд-во УрГУ, 2000.
114. Волков А. К. Конституция Второй империи во Франции : 1852-1870 гг. : автореферат дис. ... кандидата юридических наук: 12.00.01. - Санкт-Петербург, 2009. - 30 с.
115. Гарсия Д. О понятиях "культура" и "цивилизация"// Вопросы философии, 2002.- №12. - С.228-234.
116. Гринев А. Развитие России и теория цивилизаций/ А.Гринев. Мировая экономика и международные отношения, 2009.- №11. - С.102-110.
117. Гобри И. Лютер / Предисл. А. П. Левандовского. (ЖЗЛ, вып.786) — М.: Молодая гвардия, 2000.
118. Голдсуорти Адриан. Цезарь. — М.: Эксмо, 2007.
119. Гудошников Л. М., Жидков О. А., Крашенинникова Н. А., Лысенко О. Л., Мишин А. А.. История государства и права зарубежных стран: Учебник для студ. юрид. вузов и ф-тов / О.А. Жидков (общ.ред.), Н.А. Крашенинникова (общ.ред.). — 2. изд., стер. — М. : Издательство "НОРМА" (Издательская группа НОРМА-ИНФРА М), 2001. — 704с.
120. Гуменюк Г. До питання історико-політичних передумов створення правового збірника «Саксонське зеркало»// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 50. - 2010. - С.50-58.
121. Гуменюк Г. «Саксонське зеркало» - різновид імператорського права// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 46. - 2008. - С.33-43.
122. Гутнова Е. В. Возникновение английского парламента : (из истории английского общества и государства XIII века) / Е. В. Гутнова. - Москва : Изд-во Московского ун-та, 1960. – 579.
123. Дневник высказываний Наполеона: Корсиканец, 7 января 1818 г. на о. Св. Елены (The Corsican: A Diary of Napoleon's Life in His Own Words, Book by R. M. Johnston; Houghton Mifflin, 1910
124. Джеймс П. Римская цивилизация/ Пер. с англ. М. Звонарева. - М.: Фаир-Пресс, 2000. - 272 с.
125. Джунь В. Цивілізаційний підхід до пізнання конституційно-правових явищ/ В.Джунь. Юридична Україна, 2010.- №10. - С.4-11.
126. Злобин Н.В. неизвестные американские архивные материалы о выступлении У. Черчилля 5. III. 1946// Новая и новейшая история. - №2. – 2000.
127. Історія держави і права зарубіжних країн: Навч.пос. /В. І. Орленко, В. В. Орленко. - К.: Вид. ПАЛИВОДА А. В., 2008. - 244 с.
128. Исабель де Мадариага. Россия в эпоху Екатерины Великой. — М., 2002.
129. Исаева П. М. Монархии Аравийского полуострова. Эволюция формы государства: монография : научная специальность 12.00.01 "Теория и история права и государства; история учений о праве и государстве". - Москва : Закон и право : ЮНИТИ, 2011. – 189 с.
130. История России: В 2 т. Т. 1: С древнейших времен до конца XVIII в. / А. Н. Сахаров, Л. Е. Морозова, М. А. Рахматуллин и др.; Под редакцией А. Н. Сахарова. — М.: ООО «Издательство АСТ»: ЗАО НПП «Ермак»: ООО «Издательство Астрель», 2003.
131. Исупова И. В. Личные неимущественные (моральные) права автора в Германии : историко-правовой аспект : автореферат дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.01. - Владимир, 2008. - 22 с.
132. Кардашова Е.В. Фридрих Эберт и процессы рейхспрезидента // Германия и Россия: События, образы, люди. Вып. 3. Материалы международной научной конференции «Россия и Германия: опыт и уроки отношений в XIX XX вв.» - Воронеж, 2000. - С. 229-233.
133. Карр Эдвард «История Советской России».- М.: Прогресс, 1990.
134. Кармаліта М.В. Теоретичні аспекти правової доктрини в історії римського права// Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 47. – К.: Ін-т держави і права ім.. В.М. Корецького НАН України, 2010. - С.100-107.

135. Кравчук М.В. Правовая система США – К., 2004
136. Кобилецький М. Магдебурзьке право у країнах Центральної Європи// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 50. - 2010. - С.72-79.
137. Кобилецький М. Правовий статус міського населення за магдебурзьким правом// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 49. - 2009. - С.34-40.
138. Ковальски Е. Становление и развитие конституционной государственности в Польше : историко-правовое исследование : автореферат дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.01 / - Санкт-Петербург, 2010. - 54 с.
139. Козинець О.Г. Парламентська республіка: досвід Франції// Держава і право: Збірник наукових праць. Юридичні і політичні науки. Випуск 45. – К.: Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2009. - С.135-141.
140. Кондратюк Л. Правове регулювання відносин між античними державами Східного Середземномор'я під час військових конфліктів// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 50. - 2010. - С.91-97.
141. Косарев А. И. История государства и права зарубежных стран : Учеб. для вузов / А. И. Косарев. - М. : НОРМА, 2002. - 449 с.
142. Лебедева Э. Тропикоафриканская цивилизация в современном мире// Мировая экономика и международные отношения, 2004.- №4. - С.46-56.
143. Липатов А. Европейская цивилизация как дифференцированная целостность (Запад и славяне)// Мировая экономика и международные отношения, 2007.- №6. - С.14-20.
144. Логвинов С. Иудейский закон "христианской цивилизации"// Персонал, 2003.- №1. - С.63-69.
145. Лодей Д. Талейран: главный министр Наполеона/ пер. с англ. И. В. Лобанова. М., АСТ, 2009.
146. Лурье Ф.М. Политический сыск в России 1649-1917. – М., 2006.
147. Лунев С. Индийская цивилизация в глобализирующем мире// Мировая экономика и международные отношения, 2003.- №3. - С.74-83.
148. Майданик К. Латиноамериканская цивилизация в глобализирующемся мире// Мировая экономика и международные отношения, 2003.- №5. - С.86-95.
149. Макеева Л. А. Политические режимы Перу 1945-1980 гг. : Опыт трансформации зависимых структур : автореферат дис. ... доктора исторических наук : 07.00.03 / Моск. пед. гос. ун-т. - Москва, 2005. - 42 с.
150. Марей А. В. Божий суд и человеческая справедливость: судебный поединок в Леоне и Кастилии XI-XIII вв. - Москва : Союзник, 2011. - 54 с.
151. Медведев Ю. В. История государства и права зарубежных стран. Древняя Греция и Древний Рим. - Липецк : НОУ "Липец. эколого - гуманитар. ин-т", 2000. - 75 с.
152. Мертон Р.К., Сорокин П.А. Путь интеллектуального развития арабской цивилизации, 700-1300 гг.: Опыт изучения одного метода// Социс, 2005.- №11. - С.116-121.
153. Мирский Г. Исламская цивилизация в глобализирующемся мире// Мировая экономика и международные отношения, 2004.- №6. - С.29-37.
154. Молодяков В. Японская цивилизация в глобализирующемся мире// Мировая экономика и международные отношения, 2005.- №3. - С.71-78.
155. Молчанов Н. Н. Генерал де Голль, М.: Международные отношения, 2003.
156. Мусульманская концепция государства / Бехруз Хашматулла // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 21. – С. 46-51.
157. Озерскис А. П. Система правосудия в Германии в условиях "имперского федерализма" : историко-правовой аспект : автореферат дис. ... кандидата юридических наук : 12.00.01 . - Санкт-Петербург, 2008. - 22 с.
158. Орлова И.Б. Евразийская цивилизация. Социально-историческая ретроспектива и перспектива. - М.: Норма, 1998. - 280 с.
159. Павленко Ю.В. История мировой цивилизации. Философский анализ. - 2-е изд. - К.: Феникс, 2004. - 760 с.
160. Панарин А. С. Православная цивилизация в глобальном мире. - М.: Алгоритм, 2002. -496 с.

161. Поляков А.Н. К проблеме общественных формаций// Вопросы философии, 2003.- №6. - С.3-15. Рашковский Е. Цивилизационный облик Китая: структуры, преемственность, метаморфозы// Мировая экономика и международные отношения, 2003.- №8. - С.62-69.
162. Тораваль И. Мусульманская цивилизация: Энциклопедический словарь/ Пер. Д.Литвинова. - М.: Лори, 1995. - 296 с.
163. Мусульманская концепция государства / Бехруз Хашматулла // Держава і право. Юрид. і політ. науки: Зб. наук. пр. – 2003. – Вип. 21. – С. 46-51.
164. Пайпс Р. Истоки гражданских прав в России — год 1785. — М. — Московская школа политических исследований — 2010
165. Петряков А. Великие Цезари. Творцы Римской Империи. — М., СПб.: Яуза, Эксмо, 2011.
166. Политическая полиция и политический терроризм в России (вторая половина XIX-начало XX вв.). Сборник документов. — М., 2001.
167. «Пражская весна» и позиция западноевропейских компартий// «Вопросы истории». - №11-12. -2008.
168. Процесс Жанны д'Арк : материалы инквизиционного процесса / пер., коммент. и сопроводительная ст. А. Б. Скакальской. - Москва ; Санкт-Петербург : Альянс-Архео, 2007. – 489 с.
169. Прудников М.Н.. История государства и права зарубежных стран. - 5-е изд., пер. и доп. Учебник для бакалавров, М.: Издательство Юрайт, 2011 г..
170. Прудников М. Н. История государства и права зарубежных стран: учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. 030501 "Юриспруденция". — 3-е изд., перераб. и доп. — М. : ЮНИТИ, 2009. — 543с.
171. Ригіна О. До питання про встановлення та розвиток федеральної судової системи США// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 50. - 2010. - С.98-104.
172. Рогачевский А. Л. Очерки по истории права Пруссии XIII-XVII веков = Beitrage zur preuЯischen Rechtsgeschichte des 13. bis 17. Jahrhunderts: (по материалам рукописных собраний Берлина и Санкт-Петербурга). - Санкт-Петербург : Изд-во Юридического ин-та, 2004. - 495 с.
173. Романовская В.Б. Английское государство позднего Средневековья: правовые основы экономической и финансовой политики : монография. - Нижний Новгород : Изд-во Нижегородского ун-та, 2007. – 111 с.
174. Рыбаков В. М. Китайская бюрократия периода ТАН (618-907 гг.) по материалам исторических и юридических источников: автореферат дис. ... доктора исторических наук : 07.00.03. - Санкт-Петербург, 2009. - 43 с.
175. Святоцька В. Адвокатська професія в античних країнах (V ст.. до н.е – V ст.. н.е) // Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 49. - 2009. - С.54-59.
176. Страхов М. М. Історія держави і права зарубіжних країн: Підруч. для студ. юрид. спец. вищих навч. закл. / Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого ; Академія правових наук України. — 2.вид., перероб. та доп. — К. : Видавничий Дім "Ін Юре", 2003. — 583с.
177. Чибиряев С. А., Евтушенко С. Г., Сафронова Е. В., Бельчук О. А., Борисевич М. М.. История государства и права зарубежных стран: Учебник для студ. вузов, обучающихся по спец. "Юриспруденция" / С.А. Чибиряев (отв.ред.). — М. : Былина, 2002. — 471с.
178. Тененбаум. Б. Великий Черчилль. М.: Яуза, Эксмо, 2011. 672 с.
179. Трактат о законах и обычаях королевства Английского, который называется Гленвилевским = Tractatus de legibus et consuetudinibus regni Anglie qui Glanvilla vocatur / Пер., ред. и вступ. слово С. Ю. Хатунова. - Ставрополь : Кн. изд-во, 2002 (Тип. ЗАО Диамант). - 191 с.
180. Томсинов В.А. Императрица Екатерина II (1729-1796) // Российские правоведы XVIII-XX веков: Очерки жизни и творчества. В 2-х томах — Зерцало. — М., 2007 Т. 1.

181. Уваров П. Ю. Франция XVI века = La France du XVIe siecle : опыт реконструкции по нотариал. актам. - М. : Наука, 2004. - 510 с.

182. Федущак-Паславська Г. Становлення і розвиток правових конструкцій у давньому Римі// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 52. - 2011. - С.120-126.

183. Федущак-Паславська Г. Джерела та основні риси приватного права у Європі періоду середньовіччя// Вісник Львівського університету. Серія юридична. Випуск 54. - 2011. - С.89-96.

184. Філерська служба в Російській імперії: Документи та матеріали (друга половина XIX ст.-1917 р.)/авт.-упоряд. В.М. Чисніков, К., 2010.

185. Хевролина В.М. Министерство иностранных дел России в 1856-1878 гг. //Новая и новейшая история. - №4. – 2002.

186. Шефов Н. Битвы России. Военно-историческая библиотека. М., 2002.

187. Цатурова С. К. Формирование института государственной службы во Франции XIII-XV вв. : автореферат дис. ... доктора исторических наук : 07.00.03. - Москва, 2010. - 42 с.

188. Цветков С. Э. Узники Бастилии. - М. : Армада-пресс, 2001. – 310 с.

189. Ярмиш А.Н. Каральний апарат самодержавства в Україні в кінці XIX- на початку XX ст. – Харків, 2001.

VIII. Тематика практичних занять:

№ теми	Тема та план заняття	Години
	Змістовий модуль № 1.	
1.	<p style="text-align: center;">Характеристика держави і права Стародавнього Вавилону</p> <p style="text-align: center;">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Загальна характеристика держав Стародавнього Сходу. 2. Утворення та розвиток Вавілонської держави. 3. Державний та суспільний устрій Стародавнього Вавілону. 4. Загальна характеристика “Законів Хаммурапі”. Структура збірника 	2
2.	<p style="text-align: center;">Держава та право Стародавньої Греції та Риму</p> <p style="text-align: center;">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення Афінської рабовласницької держави. Характеристика її суспільного устрою та державного ладу. 2. Основні риси права Афінської держави. 3. Суспільний лад Риму періоду республіки. 4. Перехід до монархії. Характеристика державного і суспільного ладу Риму періоду принципату Августа. 5. Основні риси Римського права: <ol style="list-style-type: none"> 5.1 Загальна характеристика джерел права Стародавнього Риму. 5.2 право приватної власності; 5.3 шлюбно-сімейне право. 	2
3.	<p style="text-align: center;">Станово-представницька монархія в країнах Західної Європи</p> <p style="text-align: center;">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Передумови виникнення, порядок формування, структура і діяльність станovo-представницьких установ в державах Європи. 2. Суспільний устрій та державний лад Франції, Англії та Німеччини періоду станovo-представницької монархії. 3. Характеристика основних джерел права західноєвропейських держав періоду станovo-представницької монархії: <ol style="list-style-type: none"> 3.1 Велика хартія вольностей, 1215 р. 3.2 Золота булла, 1356 р. 	2

	3.3 Великий березневий ордонанс, 1357 р.	
4.	<p align="center">Держава і право Арабського Халіфату</p> <p align="center">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Виникнення Арабського Халіфату та світової релігії ісламу. 2. Органи влади і місцевого управління Арабського Халіфату. 3. Характеристики основних джерел Мусульманського права. 4. Правовий статус особи за Мусульманським правом (шаріатом). 5. Суд та судочинство. 	2
	Змістовий модуль № 2.	
5.	<p align="center">Утворення Сполучених Штатів Америки. Конституційний розвиток США в новий час</p> <p align="center">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапи колонізації Північної Америки. 2. Війна за незалежність 1775-1783 рр. та утворення США. Специфіка визвольної війни у США. 3. Проголошення незалежності США 1776 р. 4. Основні етапи конституційного розвитку США: <ol style="list-style-type: none"> 4.1 статті конфедерації 1787 р.; 4.2 Конституція США 1787 р.; 4.3 громадянська війна, перший цикл поправок до Конституції США; 4.4 другий цикл поправок. 5. Державний лад США. 6. Судова система за Конституцією США. 	2
6.	<p align="center">Франція в період революційних перетворень кінця XVIII-XIXст.</p> <p align="center">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Революція 1798–1794 рр. Та етапи становлення конституційного ладу: <ol style="list-style-type: none"> 1.1 декларация прав людини і громадянина 1789 р. 1.2 конституція 1791 р. та конституційна монархія. 2. Розвиток державного ладу Франції періоду Першої республіки: <ol style="list-style-type: none"> 2.1. еволюція системи державних органів Франції за Конституцією 1791 р.; 2.2. перехід влади до жирондистів. Діяльність Національного Установчого Конвенту; 2.3. яacobінська диктатура. Декларация і Конституція 1793 р. Діяльність надзвичайних органів. 2.4. термідоріанський переворот та Конституція 1795 р. 3. Зміни у державному устрої Франції періоду Першої монархії. Конституція 1799 р. 	2
7.	<p align="center">Держава і право США в новітній час</p> <p align="center">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Розвиток державно-монополістичного капіталізму в США. 2. «Новий курс» Ф.Д.Рузвельта. 3. Місцеве управління, суд, поліція. 	2
8.	<p align="center">Держава і право країн Східної цивілізації</p> <p align="center">Зміст</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Становлення й розвиток держави нового типу в далекосхідних країнах : 	2

	1.1. Японська держава 1.2. Китайська держава 2. Держава в країнах Близького Сходу: 2.1. «Нафтові монархії» Перської затоки 2.2. «Нафтові республіки» Перської затоки 3. Турецька республіка	
--	--	--

Перелік питань для самоконтролю:

1. Предмет історії держави та права зарубіжних країн.
2. Періодизація і структура історії держави та права зарубіжних країн.
3. Основні теорії походження держави і права.
4. Державно-правова система Стародавнього Єгипту.
5. Право Стародавньої Месопотамії по законах царя Хаммурапі.
6. Рабовласницька держава і право Стародавньої Індії.
7. Держава і право Стародавніх Афін.
8. Державний устрій Спарти.
9. Виникнення держави в Римі. Царський період.
10. Станова і політична боротьба в Римі.
11. Державний устрій і порядок управління в Римі в період республіки.
12. Державний устрій і порядок управління в Римі в період імперії (принципату).
13. Державний устрій і порядок управління в Римі в період імперії (домінату).
14. Римське право по Законах XII таблиць.
15. Класичне римське право.
16. Феодальна власність і становий розподіл суспільства.
17. Особливості феодальної соціально-політичної системи.
18. Періодизація феодальної державності та права.
19. Держава і право стародавніх германців: вестготи, вандалі, остготи, бургунди, лангобарди, франки.
20. Причини та передумови встановлення станово-представницької монархії.
21. Особливості станово-представницької монархії у Франції, Німеччині та Англії.
22. Джерела та характерні риси середньовічного права.
23. Передумови формування абсолютистських держав в Європі.
24. Основні інститути абсолютизму.
25. Абсолютна монархія у Франції. Державний устрій. Центральні та місцеві органи управління.
26. Держава і право Франкської держави.
27. Держава і право феодальної Англії.
28. Держава і право феодальної Німеччини.
29. Виникнення і державний устрій Арабського Халіфату. Мусульманське право.
30. Станово-представницька монархія в Англії.
31. Станово-представницька монархія у Франції.
32. Державний устрій і право Франції в період Абсолютизму.
33. Особливості абсолютизму в Англії, Німеччині і Австрії.
34. Державний устрій і правова система Візантійської імперії. Рецепції римського права.
35. Система державного управління у середньовічному Китаї.
36. Регулювання правовідносин у середньовічному Китаї.
37. Державно-правовий розвиток Індії у Середні віки.
38. Громадянське суспільство як історичний етап у розвитку людського суспільства.
39. Буржуазна і капіталістична держави — держави перехідного типу.

40. Форми держав та їх розвиток в епоху громадянського суспільства.
41. Держава і право Московії.
42. Англійська революція середини XVII століття.
43. Велика Французька буржуазна революція 1789 - 1799 рр.
44. Кодекси Наполеона.
45. Державно-правові зміни у Франції в роки II і III республік і II імперії.
46. Еволюція державно-правових інститутів німецьких держав в XIX в. Утворення Германської імперії.
47. Державний устрій і правова система США.
48. Державно-правовий розвиток провідних країн на початку XX ст.
49. Веймарська республіка в Німеччині.
50. Зміна правових відносин всередині Британської імперії після I Світової війни.
51. Складання нацистської диктатури в Німеччині.
52. Особливості фашистської диктатури в Італії.
53. Військово-монархічна диктатура в Японії.
54. Утворення ФРН і її правова система.
55. Франція в роки IV і V республік.
56. Крах колоніальної системи. Державні і правові системи в постколоніальних країнах.
57. Держава і право в країнах комуністичного тоталітаризму.
58. Особливості державно-політичної та правової системи сучасного Китаю.
59. Держава в країнах Близького Сходу. «Нафтові монархії» Перської затоки.
60. Особливості державно-політичного устрою Турецької республіки.